

VR̥ṢABHĀNU-NANDINĪ

*Śrī Śrīmad Bhaktivedānta
Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja*

In *vaidhī-bhakti*, of toegewijde dienst volgens de voorgeschreven regels en reguleringen, is de verering (*arcana*) van het Godsbeeld het belangrijkste. Maak aantekeningen van deze zeer authentieke punten. Iemand kan Rādhā en Kṛṣṇa dienen en *arcana* uitvoeren enzovoort, maar zelfs al voert die persoon zijn verering uit in overeenstemming met *vaidhī-mārga*, het pad van regels en reguleringen [dat normaal gesproken naar Vaikuṅṭha leidt], gaat hij niet naar Vaikuṅṭha. Waar gaat hij heen? Als hij bevrijd is en perfect (*siddha*) is geworden, gaat hij naar dat deel van Goloka, waar rijkdom en *svakīya-bhāva* (echtelijke liefde) heersen. Daar is geen *parakīya* (vrije liefde). Het is zoals in Vaikuṅṭha, waar zoveel rijkdom is en waar *svakīya-bhāva* is. In dat deel van Goloka dient de toegewijde [met eerbied], zoals dit [Śrīla Gurudeva buigt zijn hoofd en vouwt zijn handen]. Ze richten zich tot Rādhā en Kṛṣṇa met, "O Prabhu", zoals je Lakṣmī en Nārāyaṇa aanspreekt. Maar [aangezien ze Rādhā en Kṛṣṇa vereren] zijn ze niet in Vaikuṅṭha. Ze zijn in dat deel van Goloka, dat op de grens ligt, langs de rand van Vraja-maṇḍala, Gokula, of Vṛndāvana.

Degenen, die de *arcana* van Rādhā en Kṛṣṇa uitvoeren op het pad van *rāgānuga* (spontane liefde), echter, gaan naar Vṛndāvana, het hart van Goloka, waar ze Rādhā-Kṛṣṇa *jugala* dienen in *unnatojjvala-rasa* (de hoogste, schitterend stralende liefde). En degenen, die Rādhā en Kṛṣṇa vereren, maar niet in de stemming van deze *unnatojjvala-rasa* en niet onder leiding van een *gopī*, gaan naar Mathurā of Dvārakā in Goloka. Wat doen ze daar? Ze dienen zoals Satyabhāmā, die een manifestatie is van Rādhikā. Zulke personen gaan daar Satyabhāmā en Kṛṣṇa dienen. Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura is zo vriendelijk geweest om al deze waarheden uit te leggen en iemand, die aspiraties heeft om *rāgānuga-bhakti* te beoefenen, moet ze kennen.

Je moet ook weten, dat Goloka bestaat uit drie plaatsen: (1) Vṛndāvana, Gokula en Vraja; die in dezelfde categorie vallen, (2) Dvārakā en (3) Kurukṣetra en andere plaatsen.

Śrīmatī Rādhikā heeft ook drie aspecten. Ze is dezelfde Rādhikā [in alle drie], maar Haar stemming is enigszins anders. Deze drie aspecten zijn Vṛṣabhānu-nandinī, Rādhikā-viyoginī en Rādhikā-samyoginī.

Wie is Vṛṣabhānu-nandinī? Śrīmatī Rādhikā is altijd met Kṛṣṇa – altijd. Ze zijn nooit uit elkaar, hoewel er soms een gevoel van afgescheidenheid bestaat, wanneer Śrīmatī Rādhikā in *māna* [Haar jaloerse boosheid] is, of wanneer Kṛṣṇa de koeien hoedt, of wanneer Rādhikā *prema-vaicittya* (afgescheidenheid van Kṛṣṇa ervaart, zelfs wanneer Ze

samen zijn). Alleen in die gevallen. Maar Kṛṣṇa en Rādhikā zijn altijd samen, dus Vṛṣabhānu-nandinī ervaart nooit afgescheidenheid. Dit is *nitya-līlā*, eeuwig spel en vermaak. *Nitya-līlā* voltrekt zich van de ene ochtend tot de volgende, van *niśānta-līlā* (de vroege ochtend op het eind van de nacht) tot en met de andere *līlās* in iedere periode van vieren-twintig uur. Snap je? Daar is geen *naimittika-līlā*.¹

Drie typen dhāma's

Er zijn drie *lokas*, of manifestaties van de *dhāma*. De eerste is *prakāṣa-dhāma*, waar de *dhāma* en haar spel zich in deze wereld ten volle manifesteert. De tweede is *aprakāṣa-līlā-sthala* (de spirituele wereld), waar Kṛṣṇa en Rādhā Hun *nitya-līlā* (eeuwige spel en vermaak) uitvoeren. En de derde is *dr̥śyamāna-dhāma*, het Vṛndāvana op aarde, dat we nu zien. Op dit moment kunnen we Kṛṣṇa en Rādhā niet zien en we zien ook Hun spel en vermaak niet. Wat zien we? Wie zien we? Omdat we zijn bedekt door *māyā*, kunnen we geen spel zien. Maar we kunnen over Hun spel horen en dan begrijpen, bijvoorbeeld, dat dit dezelfde Govardhana was, die door Kṛṣṇa werd opgetild en dat dit dezelfde Yamunā is als in Kṛ-

¹ *Naimittika* betekent letterlijk 'een activiteit die plaats vindt wegens een oorzaak'. Het wordt soms oorzakelijke activiteit genoemd. Aangezien deze oorzaak niet in de spirituele wereld bestaat – met andere woorden, aangezien daar geen demonen zijn en niemand de vereniging van Rādhā en Kṛṣṇa tegenwerkt, en omdat Kṛṣṇa die plaats nimmer verlaat – bestaat dergelijk spel en vermaak daar niet. Ze bestaan alleen in de vorm van een idee of een gevoel.

ṣṇa's spel en vermaak. Dit wordt genoemd *dr̥śyamāna*, de huidige aanblik van de *dhāma*.

Wat is *prakāṣa-dhāma*? Toen Kṛṣṇa met al Zijn metgezellen neerdaalde, daalde ook Vraja-dhāma neer uit Goloka Vṛndāvana. Hoewel zowel *prakāṣa-dhāma* als *aprakāṣa-dhāma* precies dezelfde zijn, zonder dat er verschil tussen beide is, bestaat er aan de andere kant een onderscheid. Toen Kṛṣṇa's *prakāṣa-līlā* plaats vond, toen Hij naar deze wereld afdaalde en hier speelde, legde Yogamāyā de verbinding tussen deze aarde en die transcendentale speelplaats [in de geestelijke wereld]. Op dat moment was de schoonheid van die plaats, Vṛndāvana-dhāma, zo glorieus. Al diegenen, die *nitya-siddha* (eeuwig bevrijd) waren en *sādhana-siddha* (geperfectioneerd door spirituele oefening), konden daar naartoe gaan en Rādhā en Kṛṣṇa zien; en de beoefenaars, de *sādhakas*, en degenen, die *bhāva* hadden bereikt, konden er ook naartoe gaan.

Een ander verschil is, dat hoewel Vṛndāvana hier in deze wereld hetzelfde is als de transcendentale *dhāma*, aangezien onze ogen materieel zijn en zijn bedekt door *māyā* – of met andere woorden, omdat Yogamāyā de *dhāma* heeft afgedekt – kunnen we het niet zien. Anderzijds krijgt een zeer vergevorderde toegewijde een glimp van die *aprakāṣa-līlā*.

In die *aprakāṣa-līlā* bestaat geen spel van Kṛṣṇa's geboorte. Abhimanyu, de echtgenoot van Radhika, is daar ook niet aanwezig en Kṛṣṇa gaat niet van Vṛndāvana naar Mathurā en Dvārakā. Alleen het idee of het begrip (*abhimāna*) van zulke gebeurte-

nissen is daar. Bijvoorbeeld, iedereen in Vṛndāvana heeft het idee, dat Yaśoda een zoon, Kṛṣṇa, kreeg, maar er is geen *janma*, geen geboortespel, in Vṛndāvana. Alleen Nava-kīśora, *naṭavara mūrti* Kṛṣṇa² is daar en Rādhikā is daar ook. Dit is de basis-substantie van [*aprakāṭa*] Vṛndāvana. In *aprakāṭa* Vṛndāvana bestaat alleen het idee, dat Kṛṣṇa naar Mathurā en Dvārakā is gegaan. Op dat moment denken de Vrajavāsīs, "Oh, deze afgescheidenheid is heel pijnlijk; we kunnen het niet uithouden."

In *prakāṭa-līlā* (Kṛṣṇa's spel in een van de materiële universa) echter, krijgen deze ideeën een tastbare vorm. In *aprakāṭa-līlā* denkt Śrīmatī Rādhikā, "Ik ben met Abhimanyu getrouwd", maar dit is slechts een gevoel of een idee gecreëerd door Yogamāyā. Anderzijds krijgt dat idee hier in *prakāṭa-līlā* vorm en iedereen kan zien, dat Abhimanyu de echtgenoot is van Śrīmatī Rādhikā. Met andere woorden, in deze *prakāṭa-dhāma*, in *prakāṭa-līlā*, kan iedereen zien, dat Yaśodā Kṛṣṇa baart. Daar in *aprakāṭa*, ofschoon er geen geboorte plaats heeft, denkt iedereen, dat Yaśoda een kind heeft gekregen en dat Zijn naam Kṛṣṇa is. Ze hebben ook het idee, dat Kṛṣṇa naar Dvārakā is vertrokken, hoewel hij in werkelijkheid niet is weggegaan. Ze beklagen zich, "Oh, Kṛṣṇa is vertrokken! Hij had niet moeten weggaan. Ik voel me door Hem zo verlaten." Op dezelfde manier is er geen Kaṁsa [in *aprakāṭa-līlā*];

² Nava-kīśora – de eeuwige jeugd; *naṭavara mūrti* – de belichaming van de beste der dansers.

alleen het idee over hem is aanwezig. De Vrajavāsīs denken, "Oh, als Kṛṣṇa naar Mathurā vertrekt, gaat hij vechten met Kāṁsa en Cāṇūra en Muṣṭika." In werkelijkheid zijn er geen Cāṇūra of Muṣṭika daar; alleen het idee bestaat, zoals het door Yogamāyā wordt gecreëerd. In *prakāṣa* echter, hebben deze ideeën vaste vorm gekregen en zijn ze Cāṇūra, Muṣṭika, Kāṁsa, Jarāsandha, enzovoort, geworden.

Alleen een gerealiseerd persoon, wiens *bhajana* is gevorderd op het niveau van *bhāva*, kan deze waarheden begrijpen. Ik geef een schets alleen voor diegenen, die vooruitgang willen maken, voor degenen zonder wereldse verlangens en voor degenen, die constant over deze onderwerpen nadenken. Ik vertel al deze dingen om hen te helpen. Dit wordt associatie genoemd.

Een man, die altijd bezig is met geld verdienen, die *pratiṣṭhā* verlangt, dat is naam, faam en allerlei andere wereldse aanwinsten, die constant bezig is met geld verdienen voor zijn onderhoud, kan deze principes niet begrijpen. Niettemin beschrijf ik ze. Ik weet, dat zulke hoge klasse toegewijden zeer zeldzaam zijn, maar toch bespreek ik deze zaken, zodat je ze kunt horen. In de toekomst kun je het geluk hebben, dat je die plek bereikt [Goloka Vṛndāvana].

Er is dus geen verschil tussen Vṛndāvana, dat zich manifesteert in een materieel universum (*prakāṣa*) en Vṛndāvana in het spirituele universum (*aprakāṣa*), maar onze ogen worden bedekt door *mahāmāyā* en daarom kunnen we dit niet zien. We

hebben geen idee van *apraṇaṭa-līlā*, alleen van *praṇaṭa-līlā*. Alle *līlās* in *praṇaṭa-līlā* echter zijn aanwezig in *apraṇaṭa-līlā* en daarom is *paraṇiṭa-līlā* daar ook bij. De basis is er. De verdorven reflectie ervan bevindt zich in deze wereld [waar aardse, buitenechtelijke uitspattingen plaats hebben].

Drie aspecten van Rādhikā

Rādhā heeft drie aspecten. Als Vṛṣabhānundinī is Śrīmatī Rādhikā nooit verwijderd van Kṛṣṇa. We kunnen Hun spel zien als *nitya-līlā aṣṭa-prahara* [het eeuwige spel onderverdeeld in acht segmenten van drie uur]. We kunnen bijvoorbeeld denken hoe Rādhā Kṛṣṇa ontmoet en dient in *niśānta-līlā*, het spel en vermaak van Rādhā-Kṛṣṇa, dat plaats vindt tijdens het laatste deel van de nacht, vlakvoor de dageraad.

Na *niśānta-līlā* komt *prātaḥ-līlā*, het spel in de vroege ochtenduren en daarna komt *pūrvāhna-līlā*, het spel vóór het middaguur. Tegen die tijd gaat Kṛṣṇa met de koeien naar buiten en Śrīmatī Rādhikā en alle andere *gopīs* kijken naar Hem vanuit verscheidene invalshoeken. Dan gaat Kṛṣṇa de koeien hoeden en de *gopīs* gaan naar Rādhā-kuṇḍa en Kuṣuma-sarovara om te proberen Hem daar te ontmoeten. Ze nemen deel aan het vermaak in Sūrya-kuṇḍa en andere plaatsen. Ze stelen de *vaṁśī* van Kṛṣṇa en Hij zoekt hier en daar. "Oh, waar is Mijn *vaṁśī*? Waar is Mijn *vaṁśī*? Heb jij hem? Heb jij hem? Jij? Oh, jij hebt hem? Ik blijf zoeken om te

zien, of Jij hem hebt of niet!" En soms houden ze zich bezig met gokspelletjes. Śrīmatī Rādhikā verslaat Kṛṣṇa en alle *gopīs* klappen in hun handen.

Wanneer Kṛṣṇa later van het hoeden naar huis terugkeert, zijn alle *gopīs* in Jāvaṭa en kijken naar Kṛṣṇa en voeren *āratika* uit vanuit de hoeken van hun ogen – met hun zijdelingse blikken.

Daarna houden ze zich bezig met hun *svāyambhāgīya-līlā* (het spel in de schemering). Op dat moment gaat Kṛṣṇa de koeien melken, nadat Hij een lichte avondmaaltijd heeft genomen, waarbij de *gopīs* naar dat schitterende schouwspel kijken. Dan gaat Śrīmatī Rādhikā iets koken in Jāvaṭa en stuurt het naar Nandagāon, waar Kṛṣṇa met Zijn vader en al Zijn ooms en vrienden *prasādam* neemt. Het restant van de maaltijd wordt dan naar Śrīmatī Rādhikā gestuurd en later, rond middernacht, ontmoeten Rādhā en Kṛṣṇa elkaar weer. Op deze manier zijn Ze nooit uit elkaar, behalve wanneer Kṛṣṇa de koeien hoedt, of wanneer Śrīmatī Rādhikā in *māna* is, of wanneer Ze *prema-vaicitṭya* ervaart.

Dus deze Rādhikā, die altijd met Kṛṣṇa is, is Vṛṣabhānu-nandinī. Wanneer Kṛṣṇa naar Mathurā gaat, daarentegen, is Ze Viyoginī. Viyoginī Rādhā is eigenlijk een manifestatie van diezelfde [Vṛṣabhānu-nandinī] Rādhikā. Na Mathurā gaat Kṛṣṇa naar Dvārakā en dan ervaart Viyoginī afzondering en klaagt, "Waar is Kṛṣṇa?"

Zij huilt voortdurend in afzondering van Hem, soms in Uddhava-kyārī en soms in andere plaatsen. Maar dit heeft alleen plaats in *prakāṣa-līlā*, niet in

aprakata. In *aprakata* bestaat alleen het gevoel, dat Kṛṣṇa Vṛndāvana heeft verlaten. Er is geen spel, waarin Kṛṣṇa in werkelijkheid vertrekt. Dit komt, omdat Kṛṣṇa in Goloka nooit voor altijd Vṛndāvana verlaat, noch voor honderdacht jaar. Nooit. Het is voor de inwoners van Vṛndāvana eerder een droom, waarin ze denken, "Oh, Kṛṣṇa is weggegaan."

Het derde aspect van Rādhikā is Saṁyoginī Rādhikā – de manifestatie van Rādhikā, die Vṛndāvana verlaat en naar Kurukṣetra gaat om Kṛṣṇa te zien en Hem terug te brengen. Je moet begrijpen, dat Vṛṣabhānu-nandinī en Viyoginī Rādhikā Vṛndāvana nooit verlaten. Nooit, nooit, nooit.

Zoals Vrajendra-nandana Kṛṣṇa en Rohiṇī-nandana Rāma (Balarāma) altijd in Vṛndāvana spelen en daar geen moment weggaan, zo zijn Vṛṣabhānu-nandinī en Viyoginī Rādhikā ook altijd in Vṛndāvana. Saṁyoginī Rādhikā, echter, die zoveel afzondering (*vijoga*) ervaart, gaat naar Kurukṣetra om Kṛṣṇa naar Vṛndāvana terug te halen. Dit is Saṁyoginī Rādhikā.

Drie aspecten van Mahāprabhu

Nu wil ik iets zeggen over het spel en vermaak van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Caitanya Mahāprabhu is Kṛṣṇa, die de schoonheid en het gevoel van Rādhikā overnam. Met andere woorden, door Haar schoonheid en stemming over te nemen

kwam Kṛṣṇa in de vorm van Śrī Caitanya Mahāprabhu, of Śacīnandana Gaurahari.

Om die reden zijn er ook drie aspecten van Śrī Caitanya Mahāprabhu. Mahāprabhu is altijd in Navadvīpa. Altijd. Hij verlaat die plek nooit. Daarom wordt Navadvīpa Vṛndāvana genoemd.

In Navadvīpa liggen negen eilanden, die de twaalf bossen van Vraja omvatten: Vṛndāvana, Madhuvana, Tālavana, Kumudavana, Bahulāvana, Kāmyavana, Khadīravana, Bhadravana, Bhāṇḍīravana, Bilvavana, Mahāvana en Lohavana.

Daarnaast zijn er de twaalf *upavanas* (sub-bossen) en twaalf *adhivanas* aanwezig. Deze zesendertig *vanas*, bossen, zijn aanwezig in Navadvīpa. In Navadvīpa, echter, liggen deze bossen niet in dezelfde rangorde als in Vṛndāvana. Sommige liggen hier en andere liggen daar. Vṛndāvana, Kumudavana, Madhuvana, Tālavana enzovoort liggen ergens anders dan in Vraja. Māyāpura, bijvoorbeeld, is een combinatie van Gokula en Mathurā, waar Kṛṣṇa werd geboren en verscheen. En Govardhana Heuvel ligt in Koladvīpa, waar onze Devānanda Gauḍīya Maṭha zich bevindt. Daar bevindt zich de *rāsa-sthālī* (plek van de *rāsa* dans). In de schoot van Govardhana is *rāsa-līlā* zo een hoge klasse. Rādhā-kuṇḍa is in Ṛtudvīpa en Bhāṇḍīravana ligt in Modadrumdvīpa aan de overzijde van de Gaṅgā. Op die manier zijn alle bossen daar aanwezig. Geen van die bossen bevinden zich in Purī en daarom is Navadvīpa niet-verschillend van Vṛndāvana. Al het eeuwige spel en vermaak van Mahāprabhu gedurende de

acht *praharas*³ zijn in Navadvīpa en Hij verlaat die plek nimmer.

[Een andere reden, waarom Navadvīpa niet-verschillend is van Vṛndāvana, is dat] tijdens het spel van Śrī Caitanya Mahāprabhu in de hele vroege ochtend Hij zijn *niśānta* spel van Rādhā en Kṛṣṇa herinnert en weent. Dan iets later in de ochtend [ongeveer tussen 6.00-8.30 uur] tijdens *prātaḥ-līlā* (het spel tijdens de dageraad) mediteert Caitanya Mahāprabhu op het spel van Kṛṣṇa en Rādhā, dat op dat moment plaats vindt. Rādhā is in Jāvata en Kṛṣṇa is in Nandagāon en Beiden nemen een bad. Mahāprabhu mediteert altijd op dit spel en weent. Dan in *pūrvāhna-līlā* (het ochtendspel) mediteert Hij op het vermaak, dat dan plaats vindt, waarbij Kṛṣṇa de koeien gaat hoeden. Het hele leven van Mahāprabhu verloopt op deze manier. In Śvetadvīpa, Goloka Vṛndāvana, zijn deze *līlās* eeuwigdurend aanwezig. Hier in het Navadvīpa, dat in deze wereld manifest is, heet het *līlā* van Caitanya Mahāprabhu *prakāṭa*. En daar [in de spirituele wereld] wordt het *aprakāṭa* genoemd. Daar hoeft Hij niet naar Purī en Zuid-India of naar andere plaatsen te gaan. Hij speelt eenvoudig in Zijn achtvoudige, dagelijkse spel en vermaak (*aṣṭa-kālīya-līlā*). In *aprakāṭa-līlā* in Śvetadvīpa voert Hij zijn *sannyāsa-līlā* niet uit. Daar bestaat alleen het idee ervan. En hier

³ Een *prahara* is een periode van ongeveer drie uur. Iedere dag bestaat uit acht *praharas*.

in Navadvīpa in deze wereld neemt dat idee een tastbare vorm aan.

Aan de ene kant neemt Caitanya Mahāprabhu *sannyāsa*, maar aan de andere kant kan Hij Navadvīpa niet verlaten, evenals Kṛṣṇa nooit Vṛndāvana kan verlaten. Dus wie gaat naar Purī? Slechts een manifestatie van Caitanya Mahāprabhu gaat daar naartoe en neemt *sannyāsa*. *Sannyāsa* maakt geen deel uit van Zijn *nitya-līlā*. Snap je dat? Het is zoals *naimittika-līlā* (Zijn spel dat per gelegenheid in deze wereld wordt uitgevoerd). Hoe? Bijvoorbeeld, de geboorte van Kṛṣṇa in *prakāṣa-līlā* is Zijn *naimittika-līlā* en de huwelijksceremoniën uitgevoerd in Dvārakā zijn ook Zijn *naimittika-līlā*. In [Goloka] Vṛndāvana leeft alleen het idee van Kṛṣṇa's geboorte en het idee, dat Hij in Dvārakā trouwt. Op dezelfde manier is in Śvetadvīpa in de eeuwige verblijfplaats van Goloka, dat vlakbij Vṛndāvana ligt, geen *sannyāsa-līlā*. Daar bestaat alleen het gevoel, dat Hij *sannyāsa* heeft genomen. In deze wereld krijgt dat gevoel een werkelijke vorm en zo neemt Caitanya *sannyāsa* en verlaat Navadvīpa en gaat naar Purī.

Wat is Purī? Het is Dvārakā. Hoezo? Subhadrā kan niet naar Vṛndāvana gaan. De zonen van Vāsudeva, evenals Baladeva [van Dvārakā] en ook Vāsudeva-Kṛṣṇa Zelf kunnen niet naar Vṛndāvana gaan. Dus alleen in Purī speelt Mahāprabhu de rol van een *sannyāsī*. Waar? In 'Dvārakā'. Waarom zou Caitanya Mahāprabhu naar Purī moeten gaan? Dit spel heeft alleen plaats in *prakāṣa-līlā*, waar die stem-

ming vorm heeft gekregen. In *aparakāṣa-līlā* is alleen het gevoel aanwezig, dat Śrī Caitanya Mahāprabhu *sannyāsa* neemt en naar Purī gaat, maar hier, in *prakāṣa-līlā* krijgt dat gevoel vorm en aanvaardt Hij ook inderdaad *sannyāsa* en vertrekt Hij naar Purī. Van Purī gaat Hij naar Śrī Raṅgam in Zuid-India, waar Hij Venkāṣa Bhaṭṭa, Gopāla Bhaṭṭa en anderen ontmoet en zoveel spel uitvoert. Vervolgens gaat Hij naar Godāvārī-taṣa, de oever van de Godāvārī Rivier, waar Hij Rāya Rāmānanda ontmoet.

In al het spel, dat in Purī plaats vond, ervoer Caitanya Mahāprabhu altijd afgescheidenheid van Kṛṣṇa. Hij voelde constant de stemmingen van Rādhikā en proefde ze. Je moet begrijpen, dat dit overeenkomt met hetgeen ik heb verteld over Kṛṣṇa in Vṛndāvana. De Mahāprabhu van Dvārakā Purī is een manifestatie van Mahāprabhu in Navadvīpa. In Navadvīpa bevindt Hij zich altijd in Zijn *kiśora-līlā*, of kinderspel, en neemt Hij nooit *sannyāsa*. In Navadvīpa wordt Hij geboren, speelt Hij met andere jongens en voert Hij altijd *saṅkīrtana* uit. Daar is totaal geen *aiśvarya* (eerbied). In Purī daarentegen bevat het spel zoveel rijkdom (achting). Niet iedereen kan Mahāprabhu benaderen. Ze moeten naar Rāya Rāmānanda en Svarūpa Dāmodara gaan om toestemming te vragen, voordat ze naar Mahāprabhu kunnen gaan. En wat doet Mahāprabhu daar? Hij voert een spel van grote *aiśvarya* uit. Niemand kan Hem dit nadoen. *Navadvīpa-līlā* is de plaats van Zijn menselijke spel en vermaak (*naravata-līlā*) en Purī is de plaats van Zijn spel vol rijkdom

en majesteitelijkheid (*aiśvarya-līlā*). In Zuid-India ontmoet Hij Rāya Rāmānanda en hoort Hij informatie van hem. Valt er iets te horen [leren] in Navadvīpa? Al Zijn spel daar bestaat uit *naravata-līlā*. In Purī verandert Zijn vorm soms in een schildpad en soms rekken Zijn ledematen uit, Zijn gewrichten raken los van elkaar en worden alleen door Zijn huid bij elkaar gehouden. Op dat moment wordt Hij zo lang. Dit is *aiśvarya*. Er is geen mens, die dit kan nadoen. Dus een andere reden, dat *navadvīpa-līlā* hetzelfde is als *vyṇḍāvana-līlā*, is, dat het *naravata-līlā* is. Daarom is Navadvīpa Śrī Caitanya Mahāprabhu's hoogste *dhāma* en Purī, waar Hij de gevoelens van Rādhikā proeft in Gambhīra, staat op de tweede plaats.

Mahāprabhu's voettocht naar Zuid-India heeft de trekken van Saṁyoginī Rādhā. Waarom gaat Caitanya Mahāprabhu naar Zuid-India? Wat is de noodzaak? [In *aprakāṣa-līlā*] zou Hij daar nooit naartoe gaan en Navadvīpa verlaten, maar in *prakāṣa-līlā* gaat Hij naar Zuid-India. Op dat moment leek Hij op Saṁyoginī Rādhā. Dus we moeten proberen al deze *siddhāntas*, of gevestigde waarheden, te kennen en dan chanten en ze herinneren. Je moet niet je mentale vermogens gebruiken om ze te begrijpen, anders raak je in de war door *māyā*, dus probeer meer te chanten. Wat ik vertel is niet mijn opvatting; ik leg de gezichtspunten uit van de *guru-paramparā*. Dit zijn zelden onthulde waarheden. Je kunt zulke hoge waarheden niet vinden door ernaar te zoeken, maar ik heb jullie de essentie ervan

gegeven en een schets ervan neergezet. Na enige tijd ben je vergeten wat ik heb gezegd, maar degenen, die veel geluk hebben, zullen het niet vergeten. Bovendien, hoewel het zuiver is, wat ik jullie uitleg, kun je het niet in zijn zuivere vorm of zuivere zin tot je nemen. Jullie materiële ideeën bedekken je begrip. Jullie gaan proberen ze te begrijpen met je intelligentie, maar ga alsjeblieft niet speculeren. Probeer volkomen vertrouwen te hebben en bid, dat deze waarheden zich genadevol in je hart manifesteren. Dit zijn feiten; ze zijn waar. Jullie moeten proberen deze zeer belangrijke zaken te herinneren en dan zal ik verder vertellen. Ik weet niet of jullie al deze dingen in tien of honderden of honderdduizenden geboorten kunnen realiseren, maar ik heb jullie er toch een indruk van gegeven.

Passage uit een lezing gegeven in Murwillumbah,
Australië, 31 december 1998
Gepubliceerd in *Rays of The Harmonist*, No. 5, 1999

Nederlandse vertaling: Indirā dāsī 2017
Publicatie: www.jayaradhe.nl